Megfigyelések

A LILA ÖKÖRFARKKÓRÓ (VERBASCUM PHOENICEUM) ÚJ SZÍNVÁLTOZATA. Farmos mellett, a Hajta-patak árterének ecsetpázsit-rétjén (Alopecuretum pratensis) a lila ökörfarkkóró több ezres állományát találtam 1985-ben. A már ismert fehér, rózsaszín és halványlila színváltozatok mellett előkerült az eddig ismeretlen sárga is, amelyet l u s u s A u r e l i a e - nek neveztem el. A két példányról jó minőségű, színes dia-felvételeket is készítettem, melyek közül, közlés céljából az Élet és Tudomány számára is átadtam egyet.

Endes Mihály

FLORISZTIKAI ADATOK JÁSZBERÉNY KÖRNYÉKÉRŐL. Tőzegpáfrány (Thelypteris palustris): A Hajta nádasában több száz töves populációját találtuk. - Tavaszi hérics (Adonis vernalis): a "peresi" Papszékdülő árokpartján tenyésző állományára Vince Istvánné, a Jászsági Állami Gazdaság agronómusnője hívta fel a figyelmünket 1986 májusában. Védett növényünk maradvány-populációja (mintegy 120 tő) a rendszeres repülőgépes permetezés miatt e helyen végveszélyben van. Előfordulása Jászberény környékén novum. - Orvosi bakfű (Betonica officinalis).: szórványos alföldi előfordulású növényünket eddig csak a Hajtában találtuk meg (1988 júl. 19-én) összesen hat tővel. Novum adat. - Aranyfürt (Aster linosyris): a Hajtai Természetvédelmi Területen egy kb. 50 m^2 nagyságú folton igen sok tő virágzott, de szórványosan a mocsárterület déli peremrészén mindenütt

megleltük 1988. szept. 12- én. - Tartós szegfű (Dianthus diutinus): védett növényünk Jászberény déli, homoki határrészében (Portelek, Újerdő, Tőtevény, Hajta) sokfelé előfordul, de mindenütt csak szórványosan. A Hajtában egyetlen helyen, négy tő képviseli.

Buschmann Ferenc - Mester Istvánné

ÚJ FAJ A JÁSZSÁG NAPPALI LEPKE-FAUNÁJÁBAN: A KISSZEMES BOGLÁRKA (PHILOTES VICRAMA SCHIFFERMÜLLERI). Sokéves terepmunkám során 1988. ápr. 17- én a Hajta-mocsár természetvédelmi területen gyűjtöttem először ezt a lepkefajt.

Buschmann Ferenc

ÚJABB FELPILLANTÓ KÜLLŐ (GOBIO URANOSCOPUS) ADATOK A FELSŐ TISZÁBAN. Tiszacsécse folyószakaszon, 1988. okt. 9- én, áradó víznél, kavicsos mederrészeken nyolc példány (cm-es) került elő. Itt tehát nagy valószínűséggel feltételezhető a faj állandó jelenléte, sőt szaporodása.

Endes Mihály

EZÜSTKÁRÁSZ (CARASSIUS AURATUS GIBELIO) A DUNÁBAN. A folyó Nagymaros melletti szakaszában 1989. jan. 22- én több kifejlett (200-500 gr-os), élő példányt találtam. A hazai szakirodalom e fajt a Dunából nem említi.

Endes Mihály

HOMOKI GYÍK (LACERTA TAURICA) A HAJTAI TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEN. Az "egreskátai homokhátság" egyik akácligetének

szélén fogtunk egy példányt 1988 aug. 4-kén.

Buschmann Ferenc

FEKETE GÓLYA (CICONIA NIGRA) A HAJTAI TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEN. 1988 jún. 6-9 között többször megfigyeltük a levezető övcsatorna szélén, táplálék-keresés közben, a Mátra Múzeum munkatársaival.

Buschmann Ferenc

BARNA KÁNYA (MILVUS MIGRANS) MEGFIGYELÉS. 1988 nov. 12-kén a Természetvédő szakkörrel az erdőspusztai Fancsikán egyik erdő felett láttuk egy példányát.

Mezey Mónika

EGERÉSZÖLYV (BUTEO BUTEO) KÖLTÉSE A HAJTAI TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEN. Dr.Solti Bélával fedeztük fel az egreskátai oldalon, egy nagyobb állományú, idősebb nemesnyár ültetvény szélső fáinak egyikén a lakottnak mutatkozó fészket 1988 jún. 7-kén. Július 19-kén Mester Istvánnéval alkalmunk volt a már fészkét hagyó két fiókát is megfigyelni.

Buschmann Ferenc

HALÁSZSAS (PANDION HALIAETUS) A HALÁPI TÁROZÓNÁL. 1988 okt. 2-kán a tározó szélén, kiszáradt fán, 200 m-ről figyeltem meg egy példányt.

Győrösy Józsefné

VÖRÖS VÉRCSE (FALCO TINNUNCULUS) SZOKATLAN VISELKEDÉSE. 1988 dec. 28-kán, Hortobágyon, a gyökérkúti állomás előtti erdőben egy hím példányt figyeltünk meg. A madár közeledtünkre

sem repült fel, így néhányunk fényképezési szándékkal óvatosan próbálkozott megközelítésével. Miután a kétméteres távolság sem zavarta, feltételeztük, hogy sérült, ám a riadt madarat felemelve, nem észleltünk erre utaló jeleket. Megfigyelés céljából jókora útszakaszon magunkkal vittük. Mintegy óra múlva, egy óvatlan pillanatban elrepült.

Győrösi Józsefné

NAGY PÓLING (NUMENIUS ARQUATA) MEGFIGYELÉS. 1988 nov. 27-kén Bánkon, csoportommal nagy póling hangjára lettünk figyelmesek. A magános madár felénk igyekezett, majd közelünkbe érve megfordult és az érkezési irányba távozott. Jelenléte a hóval borított rét felett szokatlan látványt nyújtott.

Győrösi Józsefné

DANKASIRÁLYOK (LARUS RIDIBUNDUS) MEGLEPŐ VISELKEDÉSE VÉKONYCSŐRŰ VÍZTAPOSÓVAL (PHALAROPUS LOBATUS) SZEMBEN. 1987 aug. 16-kán, a Virágoskúti-halastó teljesen feltöltött 3-as medencéje felett egy vékonycsőrű víztaposó körözött, majd a nyílt vízen úszó dankasirályok csapata mellé szállt le. A legközelebbi sirály rögtön rávágott, amitől felrebbent, de távolabb újból közéjük ereszkedett. Vízbe szállása pillanatában újból felé csípett egy sirály, mire odébb úszott, ám az ismét rácsapott és csőrével elkapta a menekülő víztaposó egyik szárnyát. Az gyors vergődés, csapkodás után kiszabadult és magasan elrepült. A hirtelen a hullámzó vízbe érkező, ringatózó, piciny, fehér madarat valószínűleg tápláléknak vél-

ték a dankák. Madarunkat másnap Szondi Lászlóval a leengedett teleltetőnél figyeltük meg.

Ecsedi Zoltán

ERDEI FÜLESBAGOLY (ASIO OTUS) KÜLÖNÖS TÁPLÁLKOZÁSA. 1988. április 23-kán Gyökérkúton, egy erdősávban különleges köpetet találtunk, amely az itt költő erdei fülesbaglyoktól származott. Benne a különböző rágcsálókon kívül egy pocgém (Ixobrychus minutus) és egy dolmányos varjú (Corvus cornix) fióka lábmaradványait találtuk. Érdekesség, hogy ebben az évben pocokgradáció zajlott, így a baglyok efféle táplálékhoz is könnyen hozzájuthattak volna.

Tar István - Tar Attila

GYURGYALAG (MEROPS APIASTER) "INVÁZIÓ" A HAJTAI TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEN. Fokozottan védett madarunk 1988 nyarán meglepően nagy példányszámban vadászott a Hajta légterében (olykor 100-nál is több volt látható!). Akadt arra is eset, amikor alig 20-40 méterről figyelhettük látcsövünkkel, miként fogyasztják el a szitakötőket. Fészektelepüket az "egreskátai Hajta" egyik meredek, felhagyott homokbánya-oldalfalában fedeztük fel. Igen érdekesnek találjuk, hogy itt partifecskékkel "társbérletben" fészkelnek (eddig csupán a pusztakerekudvari telepük volt ismeretes). A környéken valószínűleg több fészkelőhelyük is lehet, - erre utal a tapasztalt példányszám nagysága.

Buschmann Ferenc - Mester Istvánné

HOLLÓPÁR (CORVUS CORAX) MARHADÖGÖN. A tiszacsegei Kácsásban 1988 dec. 28-kán, a rétisasok táplálása céljából kihelyezett marhadögön hollópárt láttam. Január 12-kén nem észleltem őket.

Dudás Miklós

CSONTTOLLÚ (BOMBYCILLA GARRULUS) ADATOK. 1989 jan. 22-kén 15 példányt figyeltem meg Nagymaroson, Duna-parti nyárfán. - Január 25-kén a Debreceni Agrártudományi Egyetem területén, nyárfasorban észleltem 4 példányt, 20 fenyőrigó között.

Endes Mihály

ADATOK A CSONTTOLLÚ (BOMBYCILLA GARRULUS) VONULÁSHOZ. Egy példányt észleltem 1988 nov. 19-kén Derecske lakóterülete felett; délnyugatról északkeletre tartott.

Balogh Péter

MADÁRTANI MEGFIGYELÉSEK A HORTOBÁGYON, 1988-BAN. Márc. 18-kán egy öregkori tollruhás rózsás gödényt (Pelecanus onocrotalus) figyeltünk meg a Hortobágyi-halastó 4-es számú tava fölött, majd 1 hét múlva Kecskésen láttuk átrepülni. - Máj. 28- án borzas gödény (Pelecanus crispus) ad. példányát észleltük a Hortobágyi-halastó 4-es, majd 3-as taván. A madár 120-150 ezüstsirály (Larus argentatus) 80-100 kárókatona (Phaeacrocorax carbo) és különböző gémfajok társaságában tartózkodott. Mások megfigyelései szerint a madár máj. 26-tól jún. 2-ig volt a tavakon. - Szept. 10-kén egy vadá-

szó vörös kányát (Milvus milvus) figyeltünk meg Mátán. - Június elejétől augusztus végéig feltűnő számban mutatkozott a kis békászósas (Aquila pomarina) a Hortobágy különböző területein. Maximum: 4 pld. Kecskésen aug. 27-kén, ill. 6 pld. Ohaton aug. 22-kén. - Fakókeselyűt (Gyps fulvus) figyeltünk meg júl. 9-kén a Kékesi-részen. Három egerészölyv (Buteo buteo) társaságában, kb. 150 m magasan repült. - Nov. 13-kán a befagyott vízek ellenére halászsast (Pandion haliaetus) észleltünk a Hortobágyi-halastón. - Jún. 19-26-ig két ad. daru (Grus grus) tartózkodott a kecskési árasztáson. - Jún. 23-kán a Hortobágyi-halastón egy ékfarkú halfarkas (Stercorarius parasiticus) ad. példányát láttuk, amint a halakat szállító fattyúszerkőket (Chlidonias hybrida) hevesen támadták. - Jún. 19-kén kormos hantmadár (Oenanthe leucura) egy példánya jelent meg a Kékesi-részen. Két társunkkal együtt (tehát négyen - szerk.) többször megfigyeltük egy kőrögökkel borított terület közvetlen közelében.

Tar István - Tar Attila

A szerkesztőség megjegyzése: a kormos hantmadár észlelése hazánk madárvilágára nézve a legelső adatot jelenti. (a borzas gödényé is csupán a negyedik). A szerzőktől kapott információk szerint ugyan a megfigyelés kielégíti a szakmában nemzetközileg elfogadott kívánalmakat (legalább három személy lássa egyszerre a kérdéses példányt) ám a "ritkaság bizottság" elbírálása ez esetben (is) elmaradt. A megfigyelés közreadásánál ezért az a szándék is vezet bennünket, hogy egyúttal felhívjuk a figyelmet az említett követelmények batartására, s arra, hogy

lapunk ezt követően csak az ilymódon bizonyított adatok közlésére vállalkozik.

Ami pedig a szóban forgó fajt illeti, az a nyugati Mediterraneum (Portugália, Spanyolország, Dél-Franciaország és Észak-Afrika) hegyes-sziklás vidékeinek madara, s ott állandó. Megfigyelték azonban Olaszországban, Bulgáriában, Svájcban és Angliában is.

NAGY PATKÓSORRÚ-DENEVÉR (RHINOLOPHUS FERRUMEQUINUM) ADATOK A DÉLI NYÍRSÉGBŐL. 1988 szept. 10-kén Álmosdon 12, Vértesen 7 adult példányát észleltem, mindkét helyen pincében. Bemondás szerint telelni mind eltüntek, s 1989 márc. 1-jén magam sem találtam egyetlen állatot sem.

Endes Mihály

KIS PATKÓSORRÚ-DENEVÉR (RHINOLOPHUS HIPPOSIDEROS) JÁSZBERÉNY TÉRSÉGÉBEN. Ritkán esik meg; e faj feltehetően autónak ütközött példányát (friss hulla) találtuk a 31.sz. közút szélén, nem messza a "hajtai kápolnától", 1988 júl. 19-kén. A Jászság területére új adat.

Buschmann Ferenc - Mester Istvánné

TAVI DENEVÉR (MYOTIS DASYCNEME) ADATOK. 1988-ban a következő észleléseket tettem a szóban forgó fajról: Panyola, 40 élő példány, szopós fiatalok is. - Nábrád, egy juvenilis múmia. - Gergelyiugornya, egy adult múmia. - Hajdúdorog, egy adult koponya régi gyöngybagoly köpetből. Mindegyik megfigyelés épületekből származik.

Endes Mihály

MÓKUS (SCIURUS VULGARIS) A DEBRECENI NAGYERDŐN. 1984 januárjában a KLTE főépülete mellett, majd 1988 júniusában a Köztemető mögött észleltem egy-egy példányát.

Dudás Miklós

MÓKUS (SCIURUS VULGARIS) PACON. 1988. tavaszán a fajra jellegzetes rágásnyomokat mutató fenyőtobozokat észleltem.

Papp László

MÓKUS (SCIURUS VULGARIS) DEBRECENBEN. 1988. jan. 13-kán egy Péchy utcai kertes ház fiatal akácfáján (több idős lucfenyő a közvetlen közelben) egy példányt észleltem. Előkerültek a jellegzetesen rágott luctobozok is.

Endes Mihály

GÍMSZARVASOK (CERVUS ELAPHUS) MEGJELENÉSE HAJDÚ-BIHAR MEGYE KELETI HATÁRSZÉLÉN. A hetvenes évek közepén többen is jelezték, hogy szarvast láttak Bagamér, Álmosd, Kokad községek határmenti, ún. feketeföldi, mezőgazdaságilag intenzíven művelt részén. Az 1978-79-es években aránylag nagy számban jelentek meg, ennek eredményeként 10 db-ot lőttek a vadászok, ezekből 2 idősebb 7-8 éves, 3 példány 4-5 éves és 1 fiatal 2 éves bika, a többi pedig tehén és borjú volt. Ezután évekig csak néha lehetett nyomokat látni, majd 1983-1986-ig tavasztól nyárig a létavértesi határ Kepecs-tagi részén többször is láttak 2-3 szarvasbikát. 1983 május 1-jén e sorok írója is látott Bagamér község Gyula-tagi területén 1 fiatal bikát 1 tehénnel. 1987 őszén egy 4 éves bikát lőttek Gyula-tagon, majd 1988 januárjában egy 6-7 éves, igen jó agancsú bikát találtunk elpusztulva a létavértesi határ Vénkerti részén. 1988. szeptemberében egy héten át több alkalommal is 11, leginkább fiatalabb bikákból álló csoportot figyeltek meg a már említett Gyula-tagon. Ugyanitt, ebben az időben egy szarvastehént és egy borjút én is láttam.

Azóta eltűntek a területről, újabb adatok nincsenek. Úgy látszik, a vaddisznó fokozatos elterjedése után a szarvasok is megjelenhetnek olyan helyen, ahol azelőtt ismeretlenek voltak.

dr.Gergely Lajos